

**Euroopa Liidu
Nõukogu**

**Brüssel, 24. mai 2019
(OR. en)**

9086/19

**JEUN 73
SOC 348
EMPL 262
EDUC 235
SUSTDEV 80
DIGIT 92**

MENETLUSE TULEMUS

Saatja: Nõukogu peasekretariaat

Saaja: Delegatsioonid

Eelmise dok nr: 8754/19

Teema: Nõukogu järeldused noorte ja töö tuleviku kohta

Delegatsioonidele esitatakse lisas nõukogu järeldused noorte ja töö tuleviku kohta, mille nõukogu (haridus, noored, kultuur ja sport) 22.–23. mail 2019 vastu võttis.

Noored ja töö tulevik - Nõukogu järeldused -

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

ARVESTADES JÄRGMIST:

1. Euroopa Liidu noortestrategias (2019–2027) tunnistatakse, et noored kujundavad ise oma elu, aitavad kaasa positiivsetele muutustele ühiskonnas ja annavad panuse ELi ambitsioonidesse ning et noortepoliitika saab aidata luua ruumi, kus noored saavad ära kasutada võimalusi ja suhestuda Euroopa väärtustega. Võttes arvesse muutuvat tööhõivemaastikku, peaks Euroopa Liit toetama noorte isiklikku arengut ja kasvu iseseisvuse saavutamiseks, suurendama nende toimetulekuvõimet ja andma neile ühiskonnas osalemiseks vajalikud vahendid, aidates nii kaotada noorte vaesust ja kõiki diskrimineerimise vorme ning edendada noorte sotsiaalset kaasatust.

2. „Töö tulevik“ on koondtermin, mis kirjeldab töökohtade muutumist teatavate suundumuste mõjul keskpikas ja pikaajalises perspektiivis. ELi noorte mitmekesisel kontekstis mõjutavad „töö tulevikku“ muu hulgas järgmised tegurid.

- a) Demograafilised muutused selles mõttes, et ELi kasvav majanduslik vanadussõltuvusmäär avaldab survet suurendada tööturule sisenejate tootlikkust, et kompenseerida kogenud tööjõu pensionile minekut ning aidata samal ajal reageerida suurenevatele sotsiaalkulutustele, mille on samuti põhjustanud vanemaealiste suurenenud arv. Need muutused tekitavad küll uusi võimalusi hoolekandesektoris, kuid samas võib nende tõttu osutuda vajalikuks ka dialoog põlvkondadevahelise õigluse küsimustes.

- b) Areng tehnoloogia ja innovatsiooni valdkonnas, mida toetavad ka ELi digitaalne ühtne turg ning teadus- ja arendustegevuse algatused, peaks eeldatavasti suurendama digitehnoloogia kasutamist majanduses ning kaotama teatavad töökohad, kuid samas võivad tekkida uued tööhõivevõimalused muudes majandussektorites. Selleks et nendest muutustest kasu saada, peab kõikidel noortel eurooplastel, sealhulgas ka vähemate võimalustega noortel olema juurdepääs kaasavale ja kvaliteetsele formaalsele ja mitteformaalsele haridusele, mis arendab nende kõiki oskusi.
- c) Nõudlus kõrgema taseme oskuste järele tööturul. Tööandjatel on juba praegu raskusi leida töötajaid kõrgemat ja keskmist kvalifikatsiooni eeldavatele töökohtadele, samal ajal kui tööjõu hulgas on madala kvalifikatsiooniga inimesi kolm korda rohkem kui lihttööliste pakutavaid töökohti¹. Kuna nõudlus madala kvalifikatsiooniga tööliste järele liikmesriikides erineval määral aina väheneb, on tööturule sisenevatel noortel vaja kõrgema taseme haridust ja koolitust, mis varustab neid põhipädevustega elukestvaks õppeks ning konkreetsete digi-, kutse- ja isiklike oskustega, mis toetavad neid mitmekülgsete tulevaste karjäärivõimaluste haldamisel.
- d) Vajadus tegeleda kliimamuutustega, mille puhul võivad ELi ambitsioonid – minna üle konkurentsivõimelisele vähese CO₂-heitega majandusele – tekitada tööturul suurema nõudluse taastuvenergia, keskkonnasäästliku ehituse ja renoveerimise või säästva põllumajanduse vallas nõutavate oskuste järele.
- e) Selliste üleilmsete väärtusahelate arvu suurenemine, mille puhul toimub kaupade ja teenuste tootmine erinevatel mandritel. Protsessile aitab veelgi kaasa uute tööjõuvormide teke, näiteks platvormimajanduse kujul, mis mõjutab traditsioonilist tööandja ja töövõtja suhet, tööturu arengut ning tööhõivealaseid õigusnorme. Tegeleda tuleb selliste väljakutsetega nagu sissetuleku ebakindlus, sotsiaalkaitse puudumine, palgavaesus, ebakindlad töötingimused ning ahistamine töökohal.

¹ Eurostat (2018) – ELi tööjõu-uuring.

3. Noored Euroopa Liidus kalduvad suhtuma oma tulevasse tööellu hirmu või ebakindlusega². Selline stress võib negatiivselt mõjutada noorte emotsionaalset seisundit ning tuua kaasa ka vaimse ja füüsilise tervise häireid või suurenevat muret noorte eurooplaste seas, eriti juhul, kui sellega kaasnevad äraütlevad vastused tööle kandideerimisel, töövahenduse kvaliteediprobleemid, ebakindel töö või sotsiaalne surve töökoht leida või seda hoida³.
4. Uute tööhõivevormide vallas tänaseks saadud kogemused näitavad, et tulevikus võib tekkida rohkem paindlikke lepinguliste töötajate palkamise viise, mis võib positiivselt mõjutada tööjõu jaotust ja vabakutselise elustiili omaks võtnud inimeste isiklikku heaolu. Kuna aga sellistele töökohtadele asuvad enamasti noored, eeskätt vähemate võimalustega noored, suureneb oht, et nad jäävadki madala sissetulekuga ajutistele töökohtadele, mille puhul on sotsiaalkaitse väike ning kutsealase arengu võimalused vähesed.
5. Tugev oskuste baas ja asjakohane nõustamine, mida toetavad kvaliteetne oskuste prognoosimine ning kvaliteetsed, kohanemis- ja reageerimisvõimelised haridus- ja koolitussüsteemid, sealhulgas elukestva õppe edendamine, võivad aidata noortel edukalt tööturule siseneda ja seal liikuda ning kujundada endale rahuldust pakkuv karjäär.
6. Tugeva kognitiivse baasi tagamise kontekstis on tulevase töökeskkonna üheks eeltingimuseks tehnoloogia tõhusat kasutamist ja sellest arusaamist soodustavate oskuste omandamise edendamine. Oskuste puhul ei tohiks keskenduda üksnes uue tehnoloogia kasutamisele, vaid ka mõistmisele, kuidas sellised oskused võivad aidata ühiskonda mõjutada. Kui noored eurooplased parandavad oma võimeid, et saada tõhusalt kasu töö muutuvast laadist, peaksid nad saama ka pehmeid oskusi sisaldavad võtmepädevused, mis on muu hulgas seotud probleemide lahendamise, suhtlemise, ettevõtlusoskuste, kriitilise mõtlemise, loova mõtlemise, enesetutvustuse, eneseväljenduse ja läbirääkimisoskustega.

² Rahvusvaheline Tööorganisatsioon (2018), dokument „*Addressing the situation and aspirations of youth*“, koostatud töö tuleviku ülemaailmse komisjoni teiseks kohtumiseks.

³ Struktureeritud dialoog, VI tsükkel, temaatiline aruanne noortega seotud eesmärgi nr 5 (vaimne tervis ja heaolu) kohta (2018).

7. Euroopa sotsiaalõiguste sambas sätestatakse, et „igäühel on õigus saada õigel ajal ja vajadustele vastavat abi, et suurendada tööhõivevõimalusi või väljavaateid töötamaks füüsilisest isikust ettevõtjana. See hõlmab õigust saada abi töö otsimisel, koolituseks ja ümberõppeks. Igäühel on õigus sotsiaalkaitset ja koolitusõigusi töökoha vahetamisel üle kanda“ ning samuti „õigus õiglasele ja võrdsele kohtlemisele seoses töötingimustega ning juurdepääsuga sotsiaalkaitsele ja koolitusele“. Valmistades noori ette tulevaseks tööks, on seetõttu väga oluline, et „noortel on õigus nelja kuu jooksul pärast töötuks jäämist või õpingute lõpetamist saada kvaliteetne täiendushariduse, õpipoisiõppe, praktika- või tööpakkumine“⁴.
8. Euroopa noorte arvamused ja nägemused, mis on kajastatud noortega seotud eesmärkides, eeskätt eesmärgis nr 7 (kvaliteetne tööhõive kõigile), on integreeritud ELi noortestrategiasse (2019–2027) ja sellega seotud töökavasse (2019–2021).

TOONITAB, ET

9. noorte eurooplaste uued põlvkonnad sisenevad võimaluste ja väljakutsetega täidetud töömaastikule üleilmses kontekstis, kus ELi eesmärgiks on parandada oma kodanike elukvaliteeti ja seeläbi tõhustada oma majanduse konkurentsivõimet, tööviljakust ja tööjõu oskusi ning tagada, et noorte eesmärgid, ootused ja ambitsioonid saaksid täidetud;
10. töö muutuv olemus võib positiivselt mõjutada noorte eurooplaste ja tulevaste põlvkondade elusid. Samas on vaja tegeleda asjakohaste mureküsimumustega ja mõjuteguritega, mis on muu hulgas seotud tööhõivevormide ja tööalase staatusega ning mis selliste muutustega kaasnevad, eeskätt seoses vähemate võimalustega noortega, kes võivad olla vähese kvalifikatsiooniga. Selles kontekstis on vaja suurendada noorte teavitamist ja teadlikkust erinevate tööhõivevormide ja tööalase staatuse mõjust;

⁴ Euroopa sotsiaalõiguste sammas, I peatükk, 4. põhimõte (tööhõive aktiivne toetamine) https://ec.europa.eu/commission/priorities/deeper-and-fairer-economic-and-monetary-union/european-pillar-social-rights/european-pillar-social-rights-20-principles_et. Euroopa Parlament, nõukogu ja komisjon allkirjastasid Euroopa sotsiaalõiguste samba ühiselt 17. novembril 2017 Göteborgis, Rootsis toimunud õiglase töö ja majanduskasvu teemalisel sotsiaaltippkohtumisel.

11. noored eurooplased leiavad, et tööhõive peaks olema üks kolmest ELi tähtsaimast prioriteedist ning samuti üks valdkondadest, kus EL peab astuma samme, et innustada noori üles näitama solidaarsust⁵. See näitab noorte kalduvust kasutada oma tulevase tööelu suhtes inimkeskset lähenemisviisi;
12. esimesed töökohad peaksid looma eeldused rahuldust pakkuvaks karjääriks, mis soodustab sotsiaalset ülesliikuvust, eeskätt vähemate võimalustega noortele, sealhulgas mittetöötavatele ja mitteõppivatele noortele. Kooskõlas kestliku arengu tegevuskavaga 2030, eelkõige kestliku arengu eesmärgiga 8 ja noortega seotud eesmärgiga 7, tuleb inimväärtet tööd kohelda kui noorte õiguspärase soovi, alates nende esimesest tasustatud töökogemusest;
13. haridussüsteemist varakult lahkunud ja madala haridustasemega noored jäävad tõenäoliselt haavatavaks ka töö tuleviku kontekstis, kus palgaerinevused madala kvalifikatsiooniga ning keskmise ja kõrge kvalifikatsiooniga töjõuliikmete vahel eeldatavasti veelgi suurenevad, võides nii tekitada palgavaesuse probleeme. Mitteõppivate ja mittetöötavate noorte arv küll kahaneb,⁶ kuid nad on endiselt väga haavatavad ning seetõttu toetatakse neid jätkuvalt noortegarantii kaudu⁷. Kõrvale jäänud noortele tuleks lisavõimalusi pakkuda oskuste täiendamise meetmete algatuse kaudu,⁸ et edendada nende põhioskuseid ja liikuda tööturul nõutavate kvalifikatsioonide omandamise suunas;
14. sujuva ülemineku tagamine koolist tööellu ja töökohtade vahel ning tööhõive hõlbustamine noorte jaoks, sealhulgas töötuseperioodide vähendamine, on ülitähtsad selleks, et vältida pärssivat mõju noorte karjääris⁹;

⁵ Eurobaromeetri kiiruuring 455 Euroopa noorte kohta (2018); uuringu viis läbi TNS Opinion & Social Euroopa Komisjoni hariduse, noorte, spordi ja kultuuri peadirektoraadi taotlusel.

⁶ 15.–29-aastaste mitteõppivate ja mittetöötavate noorte määr on Eurostati andmetel vähenenud 15,9 %-lt 2012. aastal, mil see oli suurim, 13,4 %-le 2017. aastal („Kestlik areng Euroopa Liidus“ – Eurostati 2018. aasta seirearuanne edusammude kohta kestliku arengu eesmärkide saavutamisel ELi kontekstis).

⁷ Nõukogu 22. aprilli 2013. aasta soovitus noortegarantii loomise kohta (ELT C 120, 26.4.2013, lk 1).

⁸ Nõukogu 19. detsembri 2016. aasta soovitus „Oskuste täiendamise meetmed: uued võimalused täiskasvanutele“, (ELT C 484, 24.12.2016, lk 1).

⁹ Eurofound (2017), „Noored pikaajalised töötud: näitajad ja poliitikameetmed“, Euroopa Liidu Väljaannete Talitus, Luxembourg.

15. rohkem tuleks rõhutada väärtusi ja poliitikat, mis edendavad tööd seoses noorte endi elukvaliteedi parandamisega, kuid ka tähendusrikka panuse andmisega selle sotsiaalse ja füüsilise keskkonna heaolusse, milles nad elavad. Seda silmas pidades peaks tuleviku tööd käsitlevate lähenemisviiside alustalaks olema kestlik areng;
16. tulevikus on jätkuv vajadus edendada kõikide noorte juurdepääsu kvaliteetsetele töökohtadele ning võtta meetmeid igasuguse stereotüpiseerimise vastu, mis mõjutab tänaste laste tööalaseid püüdlusi ja piirab juurdepääsu teatavatele töökohtadele, juurutades samas ka diskrimineerimist ja ebavõrdsust hariduses ja koolituses ning ka tööturul;
17. lisaks oskuste arendamisele on noorsootööl positiivne mõju noorte, eeskätt vähemate võimalustega noorte eludele, sealhulgas vaimse tervise või emotsionaalsete probleemide kontekstis, mis on seotud töötusega või tööotsimise protsessis ette tulevate tagasilöökidega;

ESITAB LIIKMESRIIKIDELE ÜLESKUTSE SUBSIDIAARSUSE PÕHIMÕTTE KOHASELT JA ASJAKOHADEL TASANDITEL

18. pöörama eritähelepanu noortele, kes on marginaliseerumise või diskrimineerimise ohus selliste kriteeriumide alusel nagu etniline päritolu, sugu, seksuaalne sättumus, puue, usk, veendumus või poliitiline arvamus, et tagada tulevikus kõikide noorte kaasamine tööturule;
19. toetama noortegarantiid käsitleva soovitusel täielikku rakendamist, võttes arvesse riiklikke olusid, poliitikasuundi ja meetmeid, kui see on asjakohane;
20. vajaduse korral edendama ja esmatähtsaks pidama nii formaalse kui mitteformaalse hariduse ja koolituse sektorite reforme, keskendudes noorte poolt erinevates õppekeskkondades, näiteks hariduse, vabatahtliku tegevuse ja praktika raames või töökeskkonnas omandatud võtmepädevuste arendamisele ja tunnustamisele, eesmärgiga hõlbustada selliste pädevuste sobitamist tööturu ja tulevase tööjõuga seotud nõudlusele;

21. tõhustama koostööd üldise eesmärgiga tagada kõikide laste ja noorte õigus kvaliteetsele ja kaasavale haridusele, koolitusele ja elukestvale õppele, eeskätt seoses haridussüsteemist varakult lahkumise vähendamisega ning haridusele ja tööle võrdset juurdepääsu pakkuvate võimaluste suurendamisega kõikidele noortele, sealhulgas neile, kes liiguvad kaasa oma perekonnaga, kes töö eesmärgil teise ELi liikmesriiki kolivad¹⁰;
22. andma noortega ELi noortedialoogi raames või muus kontekstis peetavate konsultatsioonide puhul avaraid võimalusi tööhõivega seotud teemade arutamiseks, et paremini mõista noorte muresid, huvisid, ootusi ja võimeid. Sama tähtis on muuta selliste konsultatsioonide tulemused järeelmeetmete tagamise eesmärgil kättesaadavaks noortele, poliitikakujundajatele ja tööandjatele;
23. edendama noorte ettevõtlust, keskendudes muu hulgas ettevõtlusharidusele ja -koolitusele ning noortele mõeldud nõustamis-, mentorlus- või juhendamisteenustele ning vajaduse korral asjakohastele noorsootöö tegevustele. Noorte endi poolt noortele pakutavate töökohtade tagamise aspektist peetakse arvestatavateks alternatiivideks ka sotsiaalset ja kaasavat ettevõtlust, edendades nii ka solidaarsust;
24. edendama Euroopa Sotsiaalfondi, Euroopa tööhõive ja sotsiaalse innovatsiooni programmi, noorte tööhõive algatuse, programmi „Erasmus+“ või Euroopa solidaarsuskorpuse ning nende jätkuprogrammide raames kättesaadavaks tehtud ressursside kasutamist. Kui see on kõnealuses kontekstis asjakohane, pakkuma võimalikele toetusesaajatele nõustamist, kuidas nende programmide vahelist koostoimet ja vastastikust täiendavust ära kasutada;
25. kasutama asjakohastel juhtudel ELi noortepoliitika vahendeid, näiteks Youth Wikit või tulevasi riiklike meetmete kavu, ning vastastikuse õppimise tegevusi, et vahetada häid tavaid eesmärgiga edendada konkreetseid poliitilisi lahendusi noorte tööellu üleminekul tulevikus;

¹⁰ Euroopa sotsiaalõiguste sammas, I peatükk, I põhimõte (haridus, koolitus ja elukestev õpe) (Vt joonealune märkus 4).

26. toetama noorteorganisatsioone ja muid asjaomaseid noorte ettevalmistamises osalejaid, eesmärgiga aidata neil tõhusalt noortedialogi protsessides osaleda ning noorsootööst kasu saada;
27. jätkama noorte toetamist olukordades, kus töötus, tööga seotud ootused või ametialased/hariduslikud valikud võivad nad seada põlvkondliku stereotüpiseerimise sihtmärgiks;
28. edendama noorte töötuse küsimustega tegelemisel sektoriülest poliitilist lähenemisviisi nii riikide kui Euroopa tasandil ning liikmesriikidevahelise koostöö raames;
29. parandama riigi olusid arvesse võttes noorte juurdepääsu sotsiaalkaitsele, parandades vajaduse korral sotsiaalkaitsesüsteemide suutlikkust kohanduda noorte tegelike tööhõivealaste väljavaadetega, võttes arvesse mittetöötavate noorte vajadusi;

KUTSUB EUROOPA KOMISJONI ÜLES

30. tuginema veelgi Europassi¹¹ ja noortepassi¹² raames saadud positiivsetele kogemustele, et tuvastada inimeste oskused ja kvalifikatsioonid ning need andmed teatavaks teha, eesmärgiga laiendada sellealast teavitustegevust noorte eurooplaste, eeskätt vähemate võimalustega noorte seas, et aidata neil oma oskusi demonstreerida ja asjakohane töökoht leida;
31. pakkuma noortele mõeldud ELi rahastamisvõimaluste propageerimise vallas riiklikele juhtimisstruktuuridele nõustamist, et parandada võimalike toetusesaajate teadlikkust sellest, kuidas asjakohast koostoimet ja vastastikust täiendavust ära kasutada;
32. seadma prioriteediks selliste süsteemide loomise, millega toetatakse Euroopa sotsiaalõiguste samba I põhimõtet: „Igaühel on õigus kvaliteetsele ja kaasavale haridusele, koolitusele ja elukestvale õppele, et säilitada ja omandada oskused, mis võimaldavad täiel määral osaleda ühiskonnaelus ja aitavad suunduda edukalt tööturule“¹³;

¹¹ <https://europass.cedefop.europa.eu/>

¹² <https://www.youthpass.eu/en/>

¹³ Vt joonealune märkus 10.

33. jätkuvalt ja rohkem läbi viima kvalitatiivseid, kvantitatiivseid ja tõenduspõhiseid uuringuid, mille aluseks on sooliselt eristatud andmed põlvkondadevahelise ja põlvkonnasisese sotsiaalse liikuvuse kohta, keskendudes eeskätt noortele, ning rohkem kvalitatiivseid uuringuid, mis käsitlevat noorte suhtumist ja mureküsimusi seoses tööle siirdumisega, seades eesmärgiks toetada ELi noortepoliitikat tööhõiveküsimumuste vallas;
34. korraldama koos noortesektori, ametiühingute, äriorganisatsioonide ja valitsuste esindajatega vastastikuse õppimise tegevusi või üritusi, et käsitleda sektoriülesest, sealhulgas noortepoliitikat hõlmavast seisukohast väljakutseid ja võimalusi, mida töö tulevik toob kaasa noortele eurooplastele;
35. kasutama töö olemust mõjutavate arengusuundade osas kõiki asjakohaseid ELi vahendeid, sealhulgas ELi noortekoordinaatori abi, et integreerida noorteperspektiiv sektoriülesesse poliitikakujundamisse ELi tasandil ning innustada koostööd liikmesriikide vahel;

ESITAB ÜLESKUTSE ELi NOORTESEKTORILE¹⁴

36. kasutama aktiivset lähenemisviisi, et tagada noorte esindatus ja tõhus osalemine ELi noortedialoogi ja sotsiaalse dialoogi protsessides nii Euroopa Liidu, liikmesriikide ja riigisisestel tasanditel, soodustades seeläbi avaliku sektori asutustega ning sotsiaal- ja majanduspartneritega noorte tööelu seisukohast olulistest küsimustes tehtavat head koostööd;

¹⁴ Terminiga „ELi noortesektor“ viidatakse üldjuhul kogumile, mille moodustavad organisatsioonid, noorsootöötajad, akadeemiliste ringkondade liikmed, noorte kodanikuühiskonna või muu valdkonna eksperdid, kes tegelevad noortepoliitika arendamisega, viies ELis läbi noortevaldkonna tegevusi ja projekte;

37. aitama kaasa jõupingutustele, millega parandatakse noorte töötajate teadlikkust oma õigustest ja kohustustest, käsitledes muu hulgas ahistamist töökohal ja igat laadi diskrimineerimist, eesmärgiga kaitsta tööalaste nõudmiste kontekstis nende haridusalaseid eesmärke ja väljaõpet;
 38. võtma arvesse tööturu ja oskuste prognoosimist, et pidevalt tõhustada noorsootöö meetodeid, eesmärgiga suurendada selle tõhusust noorte oskuste arendamise vahendina;
 39. edendama noorsootöö tegevusi kõikide noorte, sealhulgas vaesuse või sotsiaalse tõrjutuse tõttu tööturul marginaliseerumise ohtu sattunud noorte seas;
 40. suhtlema asjaomaste sidusrühmadega, et luua riikliku tasandi partnerlusi ja aidata nii kaasa noortegarantii rakendamisele;
 41. kasutama olemasolevaid ELi, riikliku, piirkondliku ja kohaliku tasandi võimalusi, et parandada noortele tööturule sisenemiseks mõeldud võimalusi pakkuva noorsootöö kvaliteeti.
-

Käesolevate järelduste vastuvõtmisega tuletab nõukogu meelde eeskätt järgmisi resolutsioone, järeldusi ja soovitusi:

1. Nõukogu soovitus noortegarantii loomise kohta¹⁵
2. Nõukogu resolutsioon noortevaldkonnas tehtava Euroopa koostöö raamistiku kohta: Euroopa Liidu noortestrategia 2019–2027¹⁶
3. Nõukogu järeldused, milles käsitletakse noorte rolli Euroopa Liidu demograafiliste probleemide lahendamisel¹⁷
4. Nõukogu järeldused töö tuleviku kohta: elutsükli põhine lähenemisviis¹⁸
5. Nõukogu järeldused töö tuleviku kohta „Uus reaalsus, uued lahendused“¹⁹
6. Nõukogu järeldused, milles käsitletakse noorsootöö rolli selliste noorte eluks vajalike oskuste arendamise toetamisel, mis hõlbustavad noorte edukat üleminekut täiskasvanuikka, kodanikuaktiivsusesse ja tööellu²⁰
7. Nõukogu järeldused nutika noorsootöö kohta²¹
8. Nõukogu soovitus võtmepädevuste kohta elukestvas õppes²²
9. Nõukogu soovitus haridusasutuse lõpetanute käekäigu jälgimise kohta²³
10. Nõukogu soovitus mitteformaalse ja informaalse õppe valideerimise kohta²⁴
11. Nõukogu järeldused Euroopa haridusruumi visiooni suunas liikumise kohta²⁵
12. Nõukogu soovitus, milles käsitletakse töötajate ja füüsilisest isikust ettevõtjate juurdepääsu sotsiaalkaitsele²⁶
13. Nõukogu järeldused, mis käsitlevad noorte ettevõtluse edendamist noorte sotsiaalse kaasatuse soodustamiseks²⁷

¹⁵ ELT 2013/C 120/01.

¹⁶ ELT 2018/C 456/01.

¹⁷ ELT 2018/C 196/04.

¹⁸ Dok 10134/18.

¹⁹ Dok 15506/17.

²⁰ ELT 2017/C 189/06.

²¹ ELT 2017/C 418/02.

²² ELT 2018/C 189/01.

²³ ELT 2017/C 423/01.

²⁴ ELT 2012/C 398/01.

²⁵ ELT 2018/C 195/04.

²⁶ Dok 10134/18.

²⁷ ELT 2014/C 183/04.